

לע"נ מורנו ורבנו הגאון הגדול
רבנו רחמים מאזוז זצוק"ל

חזקו ויאמץ לבבכם

לע"נ מרן גאון ישראל ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז זצוק"ל

שיעורו השבועי של מורנו ורבנו ראש הישיבה הגאון הגדול הרב צמח מאזוז שליט"א

השיעור משודר מידי שבוע בערוץ "קול ברמה" ביום ראשון בשעה 20:00 | השיעור נמסר ביום ראשון ז' במרחשוון תשפ"ז

שיתברר ויתאמת מה חובתו בעולמו

מי חשבו שהאדם בא לעולם בעבור תענוגים כסף וכבוד, ומהו התענוג הגדול ביותר עלי אדמות? מה מלמד אותנו הבורג הקטן, ומדוע השכר בעולם הבא ולא כאן? מי לחם ורדף עד סוריה, ומדוע גערה האם בבנה שאירח אותה? מה היתה בקשתו של אברהם אחרי שניצח את ארבעת המלכים, ואיזו תפלה אנו אומרים בכל יום שאותה יסדו המלאכים? מדוע לא נבחרו אדם ונח, ואיזו עיר סגרה שעריה בכח? וגם: הויכוח במרסיי על בקבוק אחד, שיכול להמחיש מה גודל ההפסד של מצוה אחת | מצוה ועוד מצוה - הדרך למטרה!

שלוש הטעויות: תענוג, כבוד וממון

מורי ורבי, רבי יצחק בוחניץ זצ"ל, כותב בספר של "ויאמר יצחק", שהיו שלושה דורות שטעו בשאלה הזו, וכל אחד חשב סיבה אחרת למה נברא האדם. הדור הראשון היה דור המבול. הם הבינו שהאדם בא לעולם כדי להתענג בכל מחיר. לא משנה אם התענוג הוא מותר או אסור, העיקר להתענג ולהתענג ולנצל את העולם הזה כמה שיותר... ככה כתוב בפסוק (בראשית ו' ב'): "וַיִּקְחֻהוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ" - אין דבר שעומד בפניהם. אבל מה היה הסוף שלהם? הקב"ה הביא את מי המבול, "וַיִּשְׁאַר אֶת-נֹחַ וְאֶת-אֶתָּנָשׁ וְאֶת-יִתְרָה בֶּן-חֵת, וְאֶת-לֵוִי בֶן-קֵהָתָה" (ז' כ"ג), רק שמונה נפשות נשארו: נח ושלושת בניו וארבע נשותיהם. לא יותר מזה. זה מראה שהדרך שלהם היתה רעה בעיני ה'.

וְנַעֲשֶׂה-לָנוּ שָׁם

אחרים בא הדור השני - דור הפלגה, ואמרו: המטרה של האדם אינה בשביל תענוגות, אלא כבוד! כבוד! "הָבָה נִבְנֶה-לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם" (י"א ד'). היום ברוך ה', ניתן לראות שיש הרבה מגדלים, אבל אפשר ללמד זכות שזה נובע גם מתוך מצוקת קרקע - בעיה שאין מספיק קרקע, אין מספיק מגרשים, לכן בונים לכיוון מעלה, מגיעים לחמישים קומות... אבל בעבר, כמה היו? היו מעט אנשים. אז בשביל מה לבנות למעלה? רק בשביל גאווה וכבוד, וכמו שמפורש בפסוק - "הָבָה נִבְנֶה-לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם, וְנַעֲשֶׂה-לָנוּ שָׁם". הם התכוונו לשים שם בתוך המגדל הזה - צלם, עבודה זרה, לאות כבוד. ומה קרה להם? אמר הקב"ה: "הָבָה נִבְרָא נֶפֶשׁ וְנִבְרָא שָׁם שְׁפָתָם, אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שִׁפְתֵי רֵעֵהוּ" (שם פס' ז'), הקב"ה בלבד אותם, בהתחלה היתה לכולם שפה אחת - לשון הקודש (עי' רש"י בראשית י"א, א'). ושפתי חכמים (שם), העברית שאנחנו מדברים בה היום, אך אז הקב"ה בלבד אותם ועשה שבעים שפות - "אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שִׁפְתֵי רֵעֵהוּ" - אף אחד לא מבין מה השני אומר. ומכאן שהקב"ה לא ברא את העולם הזה בשביל לחפש כבוד.

שאלת היסוד: מה תכלית הבריאה?

מורי ורבותי, שבוע טוב ומבורך. היום הזה (ז' בחשוון) הוא יום גדול, יום שהתחלנו להתפלל על הגשמים - שיהיו גשמי ברכה והצלחה לכל עם ישראל, אמן כן יהי רצון. נאמר כמה מילים, דברי חיזוק! אנחנו נמצאים בפרשת 'לך לך'. בפרשה הזאת מסופר על רוב הנסיונות שהקב"ה ניסה את אברהם אבינו. המשנה אומרת באבות (פ"ה מ"ג): "עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בכולם". והנה, באמת יש שאלה מאד מעניינת שכולנו צריכים להתבונן בה: למה נברא האדם? מה המטרה?! האדם נברא תינוק, הוא גדל, הולך למעון, הולך לגן, הולך לבית ספר, הולך לתלמוד תורה, הולך לישיבה, הולך לתיכון, ואז מתחתן ומביא ילדים. נו, עברו שבעים-שמונים שנה, וְנִאֲיָנוּ כִּי-לָקַח אֹתוֹ אֱלֹקִים" (עי' בראשית ה' כ"ד). מה המטרה של כל זה? וכי האדם בא בשביל לטייל בעולם הזה שבעים או שמונים שנה? מה המטרה של בריאת האדם בעולם?

"אין דבר שנברא סתם!"

אני עוד זוכר, היה לי פעם איזה מכשיר ולא ידעתי איך להשתמש בו. פניתי לאבי מורי הגאון הקדוש 'איש מצליח', זכותו תעמוד לנו ולכם ולכל ישראל. אבא, בנוסף לגדולתו בתורה עד אין סוף, היה מבין הרבה גם בעניני העולם הזה. אמרתי לו: "אבא, איך פותחים את זה?" אמר לי: "אתה רואה שיש כאן בורג? מה חשבת, שסתם שמו כאן בורג לקישוט? שמו כאן בורג בשביל לפתוח בו. אין דבר סתם. אם עושים דבר מסוים, פירושו שיש צורך בו". אז אם כלפי מה שעושים בני אדם - כל דבר יש בו צורך, ודאי שהקב"ה שברא את אדם הראשון, וממנו נולדו כל העולם כולו, ודאי שיש כאן צורך והאדם לא נברא סתם. ולכן חייבים להתבונן בשביל מה נברא? למה הקב"ה ברא את האדם?

1. לעילוי נשמת האחים הקדושים: מרן ראש הישיבה רבי מאיר מאזוז, בן מרת אמי כמסאנה לבית מאזוז, בן מרת אמי כמסאנה, ומר אחי רבי רחמים מאזוז, בן מרת אמי כמסאנה. 2. מרן הרב עובדיה בספר "ענף עץ אבות", מביא כאן מהמדרש, את כל הנסיונות של אברהם אבינו.

האמת המרה על סדום ועמורה

אחריהם, בא הדור השלישי - סדום ועמורה. סדום ועמורה כבר הבינו שהמטרה היא לא תענוגות או כבוד, אבל חשבו שהמטרה של האדם היא לאסוף כמה שיותר כסף. כל מי שיוסיף יותר כסף, הרי זה משובח... הם נקטו כלשון הפסוק: "יִהְיֶה-לָּךְ לְבָבְךָ, וְאֵין לְזָרִים אֲתָךְ" (משלי ה' י"ז). אם היה בא אורח לסדום ועמורה - היו כותשים אותו, הורגים אותו! לא רוצים שיבואו תיירים. סדום ועמורה זה היה מקום מאד טוב - "כָּגֶן-ה' כָּאֶרֶץ מִצְרַיִם, בְּאֶרֶץ צוּעַר" (בראשית י"ג י'), התורה מתארת את המקום הזה בתואר: גן ה'!

אבל הקב"ה לא רצה את הדרך שלהם "והשם המְטִיר עַל-סֹדֶם וְעַל-עֲמֹרָה גֶפְרִית וָאֵשׁ, מֵאֵת ה' מִן-הַשָּׁמַיִם" (י"ט כ"ד), "וַיִּהְיֶה אֶת-הָעֵרִים הָאֵלֶּה" (פס' כ"ה). עד היום סדום ועמורה כולם מכירים אותם (אני עוד לא זכיתי לבקר שם, מפני שעוד לא הלכתי לים המלח אף פעם), אבל התורה מעידה שזה היה מקום מאד יפה - אך היום הכל שם חרב. אומרים שלא צומח שם אפילו עץ אחד. זה סדום ועמורה. זה מראה שגם הדרך השלישית הזאת - לא היתה טובה בעיני ה'.

מה המטרה האמיתית שלנו כאן?

ואם כן, נחזור עוד פעם לשאלה בה פתחנו. השאלה המתבקשת ביותר: מה הקב"ה רוצה מאתנו? מה המטרה של הקב"ה שברא את האדם? לא יכול להיות שהאדם נברא סתם. מוכרחים להתבונן ולהבין מה מטרת האדם בעולם הזה, חייבים לדעת מה הקב"ה רוצה מאתנו.

לדעת את השורש והיסוד

הרב מסילת ישרים¹ כותב (פ"א), שהיסוד והשורש של עבודת ה', הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו - האדם צריך להבין, להתבונן: מה אני צריך לעשות כאן בעולם? דרך משל, כאשר מביאים איזה פקיד לעבוד באיזה משרד ואומרים לו: "הנה, יש לך כסא ויש לך שולחן", וזהו. הוא ודאי יתמה ויאמר: "נו, מה העבודה שלי? מה אתם דורשים ממני? לטפל בניירת? דורשים ממני לענות לטלפונים? דורשים ממני לעשות פעולות מסוימות...?" הוא מוכרח לדעת מה הוא צריך לעשות. כך גם בעולם הזה האדם צריך לדעת מהו שורש העבודה שנדרש ממנו, האדם צריך להתבונן מה חובתו בעולמו.

התענוג האמיתי: להתענג על ה'

ומבאר הרב ועונה על השאלה: "והנה מה שהורונו חכמים זכרונם לברכה, שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו, שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להימצא". הקב"ה נקרא בתואר 'הטוב והמטיב'. חכמים מגלים לנו שהקב"ה ברא את האדם כדי שהאדם יתענג, ייהנה, אבל לא ייהנה מכל השטויות שיש בעולם הזה, אלא "להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו - שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להימצא". נכון, אתה חושב שטיוילים זה תענוג, אתה חושב שמאכלים זה תענוג - אבל לא, זה לא אמיתי, זה זמני. כמה דקות וזה נגמר.

מקום העידון האמיתי הוא העולם הבא, לא בעולם הזה, וכמו שאומרת הגמרא במסכת עירובין (דף כ"ב ע"א), "היום - לעשותם, ומחר - לקבל שכרם". העולם הזה הוא כמו 'עבודה', כמו שאדם עובד חודש שלם, ובסוף החודש מקבל את משכורתו, כך גם אצל הקב"ה, העבודה היא כאן במשך אורך החיים, ובעולם הבא מקבלים את השכר. ולמה הקב"ה לא רוצה לתת שכר בעולם הזה? כי שכר בעולם הזה הוא זמני, אבל בעולם הבא הוא נצחי, לתמיד.

ואחרי מצותיך תרדף נפשתי

וממשיך הרב: "אך הדרך כדי להגיע למחוז חפצנו - העולם הבא, הוא העולם הזה. והוא מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה במסכת אבות (פ"ד מט"ז): "הָעוֹלָם הַזֶּה דוֹמֶה לְפְרוֹזְדוֹר בְּפִנֵּי הָעוֹלָם הַבָּא" - העולם הזה זה פרוזדור, זה רק 'מעבר', האדם נמצא כאן כדי להגיע לעולם הבא, שהוא המטרה. "והאמצעים המגיעים את האדם לתכלית הזה - שהוא העולם הבא -

הם המצוות אשר ציוונו עליהם הא-ל יתברך שמו. ומקום עשיית המצוות הוא רק בעולם הזה" - האדם לא יוכל לעשות מצוות בעולם הבא, את המצוות אפשר לעשות רק בעולם הזה, ועל ידי כך יוכל האדם לקבל את השכר שלו בעולם הבא.

"על כן, הושהם האדם בזה העולם בתחילה, כדי שעל ידי האמצעים האלה המזדמנים לו כאן, יוכל להגיע אל המקום אשר הוכן לו, שהוא העולם הבא, לרוות שם בטוב אשר קנה לו" - על ידי המצוות שעשה בעולם הזה.

לאסוף אמנים כמו יהלומים

כדי להגיע לעולם הבא, האדם צריך לעשות מצוות ומעשים טובים: בין אדם לחברו, בין אדם למקום. כל מצוה ומצוה שאדם עושה, רוכש מקום גדול בעולם הבא.

יש מעשה שלא אשכח. אמא שלנו ע"ה, זכרונה לברכה, היתה נמצאת חודשיים-שלושה אצל הבן הזה, וחודשיים-שלושה אצל הבן השני. אני עוד זוכר, יום אחד ברכתי 'אשר יצר' (או שהכל נהיה בדברו), וברכתי בלחש. קבלתי גערה מאמא: "למה אתה מפסיד לי לענות אמנן? למה לא ברכת בקול?" היא הרגישה שהפסד 'אמן' זה הפסד. היא היתה רוצה עוד מצוה ועוד מצוה, בשביל לזכות כמה שיותר ליהנות בעולם הבא.

המלחמה התמידית - עמידה בנסיגות החיים

הרב מסילת ישרים ממשיך עוד קטע ואומר: "והנה שמו הקב"ה לאדם במקום שרבים בו המרחיקים אותו ממנו יתברך, והם הם התאוות החומריות אשר אם ימשך אחריהם, הנה הוא מתרחק והולך מן הטוב האמיתי" - הקב"ה שם אותנו בעולם כזה שיש בו הרבה תאוות פיתויים ורעיונות, שיכולים להרחיק אותנו מהקב"ה.

"ונמצא שהוא מושם באמת בתוך מלחמה חזקה" - האדם נמצא בעולם הזה בתוך מלחמה חזקה: מצד אחד הרוחניות שלו - מושכת אותו לקיים מצוות, ומצד שני הגשמיות והעצלות שלו - נותנים לו ללכת אחרי תענוגי העולם הזה.

גם לא עושה, גם לא עוני

וממשיך הרב: "כי כל ענייני העולם, בין לטוב בין למוטב - הם נסיונות לאדם. העוני מצד אחד והעושר מצד אחד, כענין שאמר שלמה (משלי ל' ט'): "פֶּן אֶשְׁכַּח וְכַחֲשֵׁי וְאִמְרָתִי מִי ה', וּפֶן אֲנַרְשׁ וְגִבְרָתִי וְתַפְשֵׁי שֵׁם אֱלֹקִי". אומר כאן הרב, שכל מה שיש בעולם הזה, הכל זה נסיונות.

בפסוקים שם, שלמה המלך מבקש מהקב"ה: רבוננו של עולם, "רֵאשׁ -) עוני) וְנֶעֱשֶׂר אֶל תַּתְּנֵנִי, לִי הַטְרִיפֵנִי לְחֶם חֶקֶךָ" (שם פס' ח') - אל תתן לי להיות עני ואל תתן לי להיות עשיר. ושלמה המלך מסביר את עצמו: "פֶּן אֶשְׁכַּח וְכַחֲשֵׁי וְאִמְרָתִי מִי ה'". אם אתה נותן לי עושר, אני יכול לטעות ולחשוב: "כִּחְזִי וְעֵלֶם יְדֵי עֲשָׂה לִי אֶת-הַחֵיל הַזֶּה" (דברים ח' י"ז), לחשוב - אני! אני! הכל בכוח! ואז התוצאה: "וכחשתי ואמרתי מי ה'", אני עלול לשכוח את הקב"ה. לכן אני מבקש ממך רבון העולמים: אל תביא לי עושר.

אם כן, אם לא עושר, האם תרצה שנשים אותך עני? התשובה היא: לא, העניות לפעמים מביאה את האדם לגנוב, וזה מה שממשיך ואומר: "וּפֶן אֲנַרְשׁ וְגִבְרָתִי וְתַפְשֵׁי שֵׁם אֱלֹקִי", אולי חס ושלום מחמת העניות שלי אני אגנוב. ויתירה מזאת, כי אחר שיתפסו אותי, ויאמרו לי: "כן, אתה גנב!", אז כדי להציל את עצמי אהיה מוכן חס ושלום להישבע שאני לא גנבתי. ולכן, אומר שלמה המלך: רבוננו של עולם, אל תתן לי לא עושר ולא עניות, תן לי באמצע. וזה מה שאומר כאן הרב מסילת ישרים: כל ימי האדם, אם זה עושר, אם זה עניות, כל אלו נסיונות לאדם.

הנצחון הגדול להידבק בבורא

ומסיים הרמח"ל: "ואם יהיה בן חיל וינצח המלחמה מכל הצדדים, הוא יהיה האדם השלם אשר יזכה להידבק בבורא, ויצא מן הפרוזדור ויכנס לטרקלין לאור באור החיים". סיכום הדברים: הקב"ה שם אותנו בעולם הזה שיש בו משיכה לכיוון השלילי, והוא מבקש מאיתנו לעמוד בניסיון. ואם נזכה ונעמוד בנסיגות - אה! כמה המעלה גדולה. אומרת המשנה באבות (פ"ד מ"י): "יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא - יותר מכל חיי העולם הזה". זו המטרה שבשבילה נברא האדם! ויתירה מזאת, ממשיך הרב: "וכפי השיעור אשר כבש יצרו ותאוותיו

3. עד כדי כך שהיתה להם מחשבה בהיפך למה שמקובל היום: היום מקובל שיבואו תיירים לבקר במדינה שלך, יקנו, ועל ידי כך המדינה מרוויחה ומכניסה יותר. אבל הם שם בסדום אמרו: לא רוצים אורחים!

4. המחבר רבנו הרמח"ל - רבי משה חיים לוצאטו זצ"ל, היה לפני כשלוש מאות שנה. יש אומרים שהקבר שלו נמצא קרוב לקבר של התנא הקדוש רבי עקיבא. זכיתי והייתי שם כמה פעמים. זכותם תעמוד לנו ולכם ולכל ישראל.

5. הרב לא רוצה לומר 'בין טוב בין רע', לכן כתב בלשון נקיה - 'בין לטוב ובין למוטב', כמו שאומרת הגמרא בפסחים (דף ג' ע"א): לעולם ידבר אדם בלשון נקיה.

ונתרחק מן המרחיקים אותו מן הטוב, ונשתדל להדבק בו - כן ישיגהו וישמח בו". כלומר, כמה שהנסיון הוא יותר קשה עליך, ואתה עמדת והצלחת, אתה משיג כאן דרגה גבוהה מאד!

בוחן לבבות - האם הלב נאמן?

קעת נחזור לנקודה בה פתחנו. הקב"ה בוחן את אברהם אבינו, והפסוק מעיד עליו: "וּמִצָּאָתָּה אֶת-לִבְּךָ לְנֶאֱמֹן לְפָנָי" (נחמיה ט' ח) - הקב"ה לא בוחן רק את המעשים של האדם, אלא גם את הלב! הקב"ה אומר לאברהם אבינו (בראשית י"ב א'): "לֵךְ-לָךְ מֵאֶרֶץ צָרְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ... וְאָעֲשֶׂה לְגֹי גָדוֹל, וְאֶבְרַכְךָ, וְאֶגְדָּלְהָ שְׁמִי, וְהָיָה בְרָכָה". אחרי שאברהם אבינו מגיע לארץ ישראל, כפי שהקב"ה אמר לו לבוא לשם, והנה "וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ" (י"ב י). אין מה לאכול! אך אברהם אבינו לא רק שלא התלונן, אלא אפילו בלב שלו הוא לא מהרהר ואומר: "מה זה? ה' אומר לי לבוא לפה, ואחר כך אני לא מוצא אפילו לקנות לחם? אני צריך לרדת למצרים?!" אברהם אבינו לא אומר כך אפילו בלב, וזה מה שמעיד הפסוק: "וּמִצָּאָתָּה אֶת-לִבְּךָ לְנֶאֱמֹן לְפָנָי". אברהם אבינו היה מאמין בהקב"ה בכל לבו, ואם הקב"ה רצה ככה, אז הוא ודאי יודע מה הוא עושה. הנסיונות הם קשים, והקב"ה נותן לאדם נסיון כפי הכח שלו. בשביל זה אנחנו מתפללים כל יום: "אל תביאנו לא לידי נסיון, ולא לידי בזיון". פירוש הדברים, רבונו של עולם, אל תביא אותנו לידי נסיון, כי אנחנו עלולים לא לעמוד בנסיון חס ושלום, ונתבזה.

מי לנו גדול מדוד המלך? והנה דוד המלך ביקש מהקב"ה (תהלים כ"ו ב'): "בְּחַנֵּי ה' וְנִסֵּי, צָרָפָה כְּלִי־יָדַי וְלִפְנֵי - הוא ביקש שה' ניסה אותו, והקב"ה נתן לו נסיון כפי כחו. אבל אומרים רבותינו במסכת סנהדרין (דף ק"ז ע"א), הוא לא הצליח לעמוד בנסיון. לכן אנחנו מתפללים שהקב"ה לא יביא אותנו לידי נסיון. אבל אברהם אבינו עמד בעשרה נסיונות!

מי הוא ה'ישראל' האמיתי המדובר?

יש כאן מדרש יפה (מדרש תנחומא פרשת קדושים, ח'): "אמר להם הקב"ה לישראל: עד שלא בראתי עולמי, היו מלאכי השרת מקלסים אותי בכם ומקדישים את שמי בכם, והיו אומרים (דברי הימים א', ט"ז ל'): "בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, מִן-הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם". גם מלאכי השרת יודעים את הפסוק (בראשית א' א'): "בְּרָאִישִׁית בְּרָא אֱלֹהִים, אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ", שפירושו שהקב"ה ברא את כל כדור הארץ, את כל העולם, בשביל עם ישראל שנקראים 'ראשית', ובשביל התורה שנקראת 'ראשית'. ולכן מתחילה היו משבחים את הקב"ה: "ברוך ה' אלוהי ישראל מן העולם ועד העולם". אבל מה? לא ידעו מי זה "ישראל".

לא הגנב וגם לא השיכור

וממשיך המדרש: כיון שנברא אדם הראשון, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבונו של עולם, זה הוא שאנחנו מקלסים אותך בשמו? האם זה הוא? אדם הראשון הזה, זה הוא "ישראל" שאנחנו אומרים "ברוך ה' אלוהי ישראל"? אמר להם: לא, גנב הוא, שנאמר (בראשית ג' יז): "וַתֹּאכַל מִן-הָעֵץ". אומר להם הקב"ה: לא מדובר על אדם הראשון. אדם הראשון הוא גנב, ציוויתי לו שלא יאכל מעץ הדעת, והוא אכל! ולכן, לא על זה התכוונתי, לא זה "ישראל".

מלאכי השרת חיכו עוד עשרה דורות, עד שהגיע נח. והם ראו שהקב"ה משבח אותו (בראשית ו' ט'): "נֹחַ אִישׁ צַדִּיק, תָּמִים הָיָה בְּדוֹרֹתָיו, אֶת-הָאֱלֹהִים הִתְהַלָּךְ-נֹחַ". אמרו מלאכי השרת: זה הוא שאמרת "ברוך ה' אלוהי ישראל", מדובר על נח? אמר להם: שיכור הוא, שנאמר (ט' כ"א): "וַיִּשְׁתֶּה מִן-הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר". אמר להם הקב"ה, לא זה. הוא שיכור, לא לזה התכוונתי.

אבל על אברהם אבינו, התורה מעידה (בראשית כ"ו ה'): "עָקֵב אִשָּׁר שָׁמַע אֲבָרָהָם בְּקָלִי, וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמֶרְתִּי, מִצִּיתִי חֻקֹּתַי וְתוֹרֹתַי". אברהם אבינו היה

מיוחד, עמד בכל הנסיונות שה' ניסה אותו, ואליו הכוונה "ברוך ה' אלוהי ישראל".

נסיונותיו של אברהם אבינו ומלחמת המלכים

הנה לדוגמא, הנסיון הששי, כפי שמסופר בפרשה. כשבאו עליו כל המלכים להורגו, ואמרו: נתחיל בראשונה בבן אחיו. כל המלחמה של "אַרְבַּעַה מְלָכִים אֶת-חַמְשָׁה" (בראשית י"ד ט'), היתה באמת בשביל אברהם אבינו, הם רצו להרוג את אברהם אבינו, האיש הזה כבר נותן לנו דרך חדשה, הוא טוען שהעבודות הזרות כולן הבל, ורק הקב"ה למעלה, הוא תקיף, בעל היכולת, בעל הכוחות כולם!.

אלא שאותם מלכים אמרו: בוא נתחיל בחלש, בבן אחיו, ואחר כך נמשיך ונלחם בו. בשביל לוט הם באו ולקחו את כל רכוש סדום ועמורה. בא המלאך והגיד לאברהם.

מה עשה אברהם אבינו? לקח את עבדו 'אליעזר', שמנין אותיות שמו שלוש מאות ושמונה עשר, ורדף אחריהם עד "משמאל לדמשק", עד סוריה!

אברהם אבינו הלך ורדף אחריהם והשיג אותם - "וַיַּחֲלֶק עֲלֵיהֶם לֵלֶיְלָה הוּא וְעַבְדּוֹ, וַיִּפְּסֻם. וַיִּרְדְּפֵם עַד חֹבֶה אֲשֶׁר מִשְׁמָאל לְדַמְשֶׁק" (י"ד ט"ו). וזה היה באותו לילה שיצאו ישראל ממצרים, ליל חמשה עשר בניסן, ולכן זה לילה גדול, ליל פסח. "וַיִּשָּׁב אֶת-כָּל-הָרָקֶשׁ" (שם ט"ז).

שניים הלכו - אברהם ואליעזר - ונלחמו עם ארבעה מלכים שהיו חזקים וגיבורים ונצחו אותם.

לדעת שהכל מכח עליון

כאשר אברהם אבינו ניצח, הוא לא התגאה חס ושלום, מה הוא עשה? בוא נשמע מה אומר המדרש (ילקוט שמעוני בראשית רמז ס"ח), עמד אברהם והתפלל: "רבונו העולמים! אני מאמין שלא בכח ידי עשיתי, אלא בכח ימינך! שאתה מגן לי בעולם הזה ובעולם הבא" - מי שמאמין ויודע שלא בכחו ולא בגבורתו, אלא הכל על ידי הקב"ה שהוא נותן את הכח, הקב"ה יתן לו עוד!

כאשר אברהם אבינו בא ואומר להקב"ה: אתה מגן עלי, בין בעולם הזה בין בעולם הבא. מיד ענו המלאכים ואמרו: "ברוך אתה ה', מגן אברהם".

נקיות הממון וזהירות מגזל

נקודה נוספת שמצינו בפרשה אצל אברהם אבינו, אחרי שהוא חזר ממצרים, כתוב בפסוק (בראשית י"ג א'): "וַיֵּלֶךְ לְמִסְעָיו". שואלים המפרשים: מה זה "וילך למסעיו"? רש"י כותב במקום: כאשר אברהם אבינו היה נוסע, לא היה לו כסף בשביל לשלם עבור הבית מלון איפה שהגיע, וכאשר חזר כשיש בידו כסף, עשיר גדול, הוא חזר ולן באותם בתי מלון ושילם על החוב שלו. אברהם אבינו נזהר שברכוש שלו לא תהיה פרוטה אחת של גזל, ולכן זכה אברהם אבינו לעושר מופלג!

יה"ר שנזכה כולנו לשוב וללכת בדרך ה', ולזכור את המטרה שבאנו לעולם, בשביל לקיים מצוות ומעשים טובים. רק היום אפשר לעשות מצוות, אבל בעולם הבא כבר לא נוכל לעשות מצוות. נשתדל לעשות עוד מצוה, עוד מצוה ועוד מצוה, ונוכל להיות עשירים גדולים בעולם הבא.

כוחה של פרוטה

הייתי פעם במרסיי, ברכב של אחד מהמכרים שלנו. ראיתי אותו מתווכח עם איזה בעל בית חרושת על גרושים. שתקתי. אחרי שגמר, אמרתי לו: "סליחה, בני (יא-איבני), אתה עשיר גדול, מה אתה מתווכח על גרושים?" אמר לי: "הרב, אתה קונה בקבוק בושם אחד, ולכן אתה אומר שזה גרושים, אבל אני לא קונה אחד, אני קונה עשרות אלפים והגרושים האלה מתאספים לכמויות". למדתי מכאן לקח גדול. כל מצוה, כל מעשה טוב, גם מעשה שנראה קטן, יכול להצטבר ולהצטרף ולהתאסף לכמויות

6. כאשר ראינו את הגס [שהיה עם המטוס שחזר מדובאי] בחול המועד סוכות השנה [תשפ"ז], כולם ראו את יד ה', פתחו את העיניים וידעו: "וַהֲיָה ה' לְמִלְכָּךְ עַל-כָּל-הָאָרֶץ, בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד" (זכריה י"ד ט'). כיצד הקב"ה פודה ומציל! כלשון חז"ל במסכת ברכות (דף י"ע א'): "אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרחמים" - תבקש מהקב"ה, והוא יוכל להציל אותך! גם ברגע שהמטוס כבר עומד להתמוטט, להתפרק, תבקש ממנו - והוא יתן לך!

7. אמנם כתוב בפסוק (בראשית י"ד יד'): "וַיִּשְׁמַע אֲבָרָם כִּי נִשְׁבָּה אַחִיו, וַיֵּרָק אֶת-חֲנִיכָיו לְיַדֵּי בִיתוֹ, שְׁמוֹנֶה עָשָׂר וְשָׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיִּרְדֹּף עַד-דָּן", ומשמע שלקח בפועל שלוש מאות ושמונה עשר אנשים, אבל רבותינו אומרים במסכת נדרים (דף ל"ב ע"א) שאברהם אבינו לקח רק את אליעזר, ופירוש הפסוק הוא שהגימטריא של 'אליעזר' היא 318.

8. כולנו אומרים את הנוסח הזה בעמידה יום-יום. אבל הראשונים שאמרו את הנוסח הזה, היו מלאכי השרת שאמרו את זה להקב"ה. ואנחנו 'לקחנו' את הנוסח הזה ומשתמשים בו בתפילות שלנו.

9. אברהם אבינו כבר חזר כעת עשיר גדול: "וְאֶבְרָם כָּבֵד מְאֹד בְּמִקְנֵהוּ בִּפְסָף וּבְצֹהֶב" (י"ג ב'), אבל אברהם אבינו קיים מה שאמר דוד המלך (תהלים קל"א א'): 'ה' גָּבַהּ לִבִּי, וְלֹא-רָמוּ עֵינַי, וְלֹא-הִלַּכְתִּי בְּגִדְלוֹת וּבִגְנָפְלוֹת מְמִנִּי", ולכן באותו הבית מלון הפשוט שהלך ללון בו בהלון - כאשר לא היה לו כסף, היה זה אותו

גדולות. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

מי שביקר אבותינו הקדושים, אברהם, יצחק ויעקב, משה ואהרן, דוד ושלמה, הוא יברך את כל הקהל השומעים, ובעזרת ה' נזכה כולנו להתחזק

באמונה בה' יתברך, ויצדיק באמונתו יחיה" (חבקוק ב' ד'). בזכות האמונה, נזכה בעזרת השם לשנה טובה ומבורכת, שנת שפע, שנת בריאות, שנת הצלחה בכל העניינים, בכל הדברים. תזכו לשנים רבות, נעימות וטובות. אמן ואמן.

הבית מלון פשוט שחזר בו והלך לשלם. הוא לא אמר: כעת המקום הפשוט הזה כבר לא מתאים לי, אני צריך ללכת למקומות יותר מכובדים, מקומות שמתאימים לאנשים עשירים... אלא חזר לאותו מקום, ולא הלך בגדולות ובנפלאות.

שואל ונשאל

תשובות בקצרה ממורנו הרב שליט"א

בחירות לכנסת

שאלה: מדוע מותר להצביע בבחירות לכנסת (למפלגות חרדיות, כמובן), הרי לכאורה יש עם זה כמה בעיות הלכתיות, גם כשמדובר במפלגות חרדיות, כמו איסור "אל תתחבר לרשע". ועוד, יתכן שלכנסת יש גדר של "בית מין", ואם כן אסור להיכנס לשם, ומי שמצביע בבחירות לכאורה מסייע לאנשים אחרים לעבור עבירה חלילה?

תשובת הרב: רבותינו החרדים מכל העדות והתנועות בודאי דשו בזה וכולם הגיעו למסקנה אחת, שמצוה להצביע. אנן מה נענה בתרייהו? ועל זה אמרו חז"ל על הפסוק 'ושמרת לעשות ככל אשר יורוך', "אפילו על שמאל שהוא ימין".

הפניית גב לספר תורה שבהיכל

שאלה: האם יש איסור לדרוש לרבים כשגבו של הדורש מכוון בדיוק כנגד הספר תורה שבהיכל?

תשובת הרב: אם הס"ת בארון הקודש, אין בעיה. ואם בתיבה, יש לזוז לצדדים.

משולחן האוצר

פניני מוסר ושביבי יראה מאוצרו של מורנו ראש הישיבה הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א

'בלילה תשב ותלמד'!

אדם לא צריך לצאת ולטייל סתם כאשר לא צריך באמת לצאת. דוד המלך אומר: 'אשרי - (כלומר מאושרים), יושבי ביתך'. וגם כאשר אדם צריך לצאת, צריך לפני כן להתכונן, ולשמור על העינים. כמה צריך להזהר!

המשנה באבות (פ"ג מ"ה) אומרת 'הנעור בלילה וכו' הרי זה מתחייב בנפשו'. - למה? אולי הנעור ביום? מה העניין הנעור בלילה? פשוט הדברים הוא כך: ביום אדם עסוק

בטרדות שלו ולכן הוא לא ישב ולמד, אבל בלילה, מה יש לו לעשות? ללכת ברחובות החשוכים...? בלילה תשב ותלמד! אין אדם לומד את רוב חוכמתו אלא בלילה. (רמב"ם פ"ג מהל' ת"ת ה"ג).

אנחנו בגילכם לא היה לנו לא מזגן ולא את כל ההנאות שיש לכם. ובכ"ז ישבנו ולמדנו! לפני ש'נולדה' 'כסא רחמים', במקום שלמדנו, גם שולחן לא היה לנו. אם היינו רוצים להניח את הגמרא, היינו לוקחים כסא ושמים את הגמרא על הגב של הכסא. וישבנו ולמדנו! אין שום סיבה שתפטור את האדם מללמוד!

חשיבות הלימוד בימי שישי ושבט

אין שום סיבה שתפטור אותנו ביום הדין, על לימוד תורה בשבת חופשה. אין! אין! ואנחנו אמרנו; אם אדם רוצה לנוח קצת בשבת חופשה, בסדר. אבל ללמוד ביום שישי ושבט לפחות 5 שעות, בודאי שזו חובה על כל יהודי! 5 שעות! לא אמרנו 84 שעות. בסה"כ 5 שעות. וכאשר אדם יושב ולומד, חבירו יראה את זה ויאמר 'אם הוא לומד אז גם אני אלמד'.

אשרי מי שבימים האלה 'ימי שישי ושבט' יושב ולומד. ביום שישי אני רואה ב"ה עשרות בחורים שיושבים ולומדים כאן בבית המדרש עוד שעותיים, שלוש... הם מבינים שהם מעמידים את העולם! ומצילים

את עם ישראל! מי יודע כמה אסונות רח"ל היו צריכים להיות, שהם מבטלים אותם בלימוד שלהם. תדעו לכם: השמחה של ההורים שלכם היא כאשר הם רואים שהבן שלהם פותח גמרא ולומד. כאשר אבא רואה שהבן שלו לומד, הוא אומר: 'הו! יש לי סיכוי שהבן הזה מחר יהיה רב קהילה, רב עיר, רב שכונה! אל תפספסו את שבת חופשה! בשבת חופשה 5 שעות! והמוסיף - יוסיפו לו. תדעו לכם, אתם מחזיקים את העולם! כל אחד ואחד שיש לו השפעה על חבר שלו, יאמר לו: 'בוא נלמד את החמש שעות האלה, נו, שבת ארוכה, נו, תיקח מזה חמש שעות'. כך כל אחד יזכה בזכות של חבר שלו.

בבר מצוה לבנו של הגאון רבי אברהם דרעי שליט"א רב העיר באר שבע

בחתונת בוגר הישיבה החתן המפואר אהרן נעמן בן הרה"ח רבי אבטליון נעמן שליט"א

הבהרה!

בעניין דברים שפורסמו בשמי לאחרונה, הם נאמרו קודם שמו"ר ונט"ר רבנו הגאון הגדול מרן ראש הישיבה שליט"א הביע את דעתו בנושא. ומכאן ואילך בודאי שכל רבני ותלמידי הישיבה אין לנו אלא דברי מוה"ר שליט"א

ובאתי עה"ח ליל ח' מרחשון התשפ"ז הקטן מרדכי מאזוז ס"ט

יו"ל ע"י: ישיבת "כסא רחמים"

המרכז: רח' הרב עוזיאל 26 בני ברק | 1700-50-51-52

עורך: הרב דוד נחום הגהה וביקורת: הרב יהושע כהן

להערות והארות: a0733718074@gmail.com | ליצירת קשר: 0533-121357

לקבלת העלון במייל שלחו בקשה ל: ktr1700505152@gmail.com

